NEDERLANDSCHE STEMMEN

OVER

GODSDIENST, STAAT-, GESCHIED- EN LETTERKUNDE.

Gelijk er geschreven is: Ik hebbe geloofd, daarom heb ik gesproken, zoo gelooven wij ook, daarom spreken wij ook.
2 COR. IV: 13.

ONS BEGINSEL OMTRENT SCHEIDING UIT DE BESTAANDE KERK.

Eene gebeurtenis, die veruitziende gevolgen kan hebben, heeft dezer dagen binnen onze Nederlandfche Hervormde Gemeenten plaats gehad. Twee Leeraren, die zich door krachtigen ijver voor de belijdenis en leere onzer Oud-Vaderlandfche Kerk zedert geruimen tijd bijzonder onderfcheidden, hebben te zamen met hunne Kerkenraden en Gemeenten het befluit genomen, en aanvankelijk ten uitvoer gebracht, om als op zich zelve ftaande Gereformeerde Gemeenten, zich van het beftaande Kerkbeftuur te fcheiden. Offchoon de Nederlandfche Stemmen de verplichting geenszins op zich namen, om over de gebeurtenisfen die in Kerk of Staat de opmerking dag aan dag tot zich trekken, telkens en dadelijk hunne gedachten te ontwikkelen; zoo wordt evenwel eenige openlegging van gedachten met betrekking tot een zoo teder en gewichtig punt, als waartoe het evengemelde voorval betrekking heeft, billijk misfchien verwacht, in verband met de vroeger in dit Blad geuite denkbeelden over den Godsdienftigen toeftand van ons Vaderland, zoo kerkelijk, als nationaal, en individueel (1).

In de geheele zaak en handeling van en met de beide bedoelde Leeraren (de Wel-Eerwaarde Heeren de Cock van Ulrum, en Scholte van Genderen en Doeveren), mitsgaders de daartoe behoorende perfoneele vragen te treden, is in den tegenwoordigen ftand der dingen, daar nog geene genoegzame uiteenzetting van gronden zoo vóór als tegen de genoemde Dienaars des Woords algemeen bekend is, hier niet wel mogelijk. Maar om in afwachting van die nadere en meer beftemde kennis van zaken, beweegredenen, en omftandigheden, een *beginfel* daar te ftellen, waarvan de toepasfing op het gebeurde naderhand een meer volledige uitkomst zal mogen opleveren, daartoe verklaren wij ons volgaarne naar vermogen bereid. Ziedaar dan hetzelve, in korte woorden uitgedrukt, en van eenige weinige in ons gevoel noodzakelijke aanmerkingen verzeld:

»Offchoon ook het lichaam onzer Nederlandfche Ge»reformeerde Kerk in openbare leer, beftuur, en tucht »van hare oorfpronkelijke belijdenis en beftemming on»getwijfeld is afgeweken, zoo ftelt deze afwijking, op »zich zelve befchouwd, nog geenszins het kenmerk dáár »dier *valfche kerke*, waarvan men volgens art. 28 on»zer Nederlandfche Geloofsbelijdenis moet uitgaan, noch »geeft zij naar Gods Woord den waren geloovigen, zonder »nader bijkomenden wenk en leiding van Boven, vrij»heid om zich van de gemeenfchap dier Kerk af te fchei»den, en eene nieuwe te vestigen."

De vooronderftelling, van welke wij hier uitgaan, het diep verval der Kerk, is bij eene vroegere ftraks herinnerde gelegenheid opzettelijk in dit blad behandeld en, zoo wij vertrouwen, geftaafd. Wij vatten met betrekking tot de leer (want deze is het, die ons in de eerfte en hoogfte plaats mag en moet ter harte gaan, en in bijzonderheden van anderen aart te treden is thans ons voornemen niet!) wij vatten, zeg ik, de klachten over het verval in de leer onzer aloude Gereformeerde Kerk in deze hoofdfom te zamen: het plaats maken van de leer der Vrije en Souvereine genade Gods in het zaligen van zondaars, voor die van de algemeene genade en vrijen wil (ziedaar de ontrouw aan het Gereformeerde beginfel); het plaats maken van de leer van wedergeboorte en gerechtigheid in Christus, voor die eener godsdienftige of bloot zedelijke zelfverbetering (en ziedaar de ontrouw aan het Protestantfche beginfel); het plaats maken van de volle en beftemde belijdenis van een hei-

(1) Dl. I. No. 16 en 19.

lig Drieëenig God voor de begrippen van een algemeen Vaderſchap (hetwelk is de ontrouw aan het algemeen-Christelijke beginſel).

Diep is dit verval, en hartgrievend deze verbastering. Maar zoolang binnen den omvang der Kerk nog gevonden worden zoowel voorgangers als leden die aan de waarheid, zoo als die in Christus is, aan de ware en levendige belijdenis der rechtzinnige leere in hart en leven verbonden zijn, behoort noch behoeft men die gemeenſchap des geloofs te zoeken of op nieuw te vormen buiten de beſtaande Kerk. Dat leert ons het voorbeeld zelve in het meergemelde artikel onzer Nederlandſche Belijdenis bijgebracht, daar het ons wijst op *die zevenduizend welke zich de Heere gedurende den gevaarlijken tijd onder Achab behouden had, die hunne knieën niet gebogen hadden voor Baäl.* Immers hadden deze geloovigen zich wel van de gemeenſchap met Baäl, maar niet van die met het volk Israël afgezonderd; en insgelijks op andere tijdsgewrichten in Juda en Israël zien wij gedurende de donkerſte dagen (zelfs bij het ſluiten van den Tempel te Jeruſalem) de geloovigen niet tot uitgang en ſcheiding, maar tot verbeidend en biddend hopen op een genadig, van den Heere dan ook meer dan eens geſchonken herſtel (1). Men houde voorts in het oog, dat voor zoover het geſtelde in onze Belijdenis omtrent de *ware* (of Hervormde) tegen over de *valſche* (of Roomſche) Kerk op de verbasteringen ook onzer tijden, volgens Gods Woord, mag toepasſelijk gemaakt worden, de Roomſche of liever Pausſelijke Antichristisch gewordene Kerk zelve, tijdens deze uitſpraak onzer voorvaderlijke Belijdenis, bij alle hare overige kenmerken van verderf en afval, dat alles beſlisſchende daarenboven van *onherſtelbaarheid* (2) openbaar vertoonde; een kenmerk, dat niemand wel zal durven beweeren, in de onze voor als nog aanwezig te zijn.

Sluiten wij dan hier alle mogelijkheid van geoorloofdheid, of plichtmatigheid eener ſcheiding van de beſtaande Kerk uit? Verre zij het van ons, iemands conscientie door zoodanig eene algemeene uitſpraak te willen gebonden hebben, veel min eenige bepaling te maken omtrent hetgene het den Heere der Gemeenten zoude kunnen behagen, hetzij in den weg van rechtvaardig oordeel, of in dien van genadig herſtel, te beſchikken, te werken, of toe te laten! Dit alleen wilden wij te kennen geven, dit moeten wij hier op het ernſtigst uit den grond onzer zielsovertuiging herhalen: het ſein tot den uitgang eener eenmaal van Christus geſtichte, van Hem eenmaal geregeerde, van zijnen Geest eenmaal bewoonde Kerk ligt niet reeds in het feit alleen der verbastering, der levenloosheid, des vervals; daar moet nog iets bijkomen, nog een kennelijk bewijs, nog eene (wel niet hoorbare of uitwendige, maar toch) onderſcheidbare ſtem van Boven: *Gaat uit, mijn volk.* Zoodanig eene ſtem was het, waarop de Kerk van Christus, niet jaren maar eeuwen lang onder en binnen het gantsch verbasterde, gantsch antichristelijk gewordene Pausdom gewacht, geduld, en beleden hebbende, eindelijk op de beſtemde ure zich het bevel der ſcheiding bewust werd; als Luther, alleen met *het zwaard des Geestes* in de hand, tegen den aflaat den ſtrijd aanbond; en in dien weg, zonder iets dergelijks van den beginne te bedoelen, den uitgang uit Babel bewerkte.

Geene ſcheiding of uitgang dus uit de beſtaande Kerk, dan eene zoodanige, als ons door Gods Woord en in Zijnen weg wordt aangewezen! Als de blindgeborene voor een Gode vijandig gewordene Kerk Jeſus belijdt, *gaat* hij niet uit, maar wordt hij *uitgezet* (1). Aan de Apostelen wordt van den Heere voorzegd, niet dat zij *uit de Synagogen* ſcheidende zullen uitgaan, maar dat zij *uit dezelve zullen worden geworpen* (2); en wij zien dan ook dien ten gevolge dat èn Petrus, èn Paulus, èn alle de Apostelen en Christenen uit de Joden, zich als leden dier Joodſche Kerk blijven beſchouwen, en gedragen, die, hoezeer aan Mesſias-loochening en moord ſchuldig, eerst na veertig jaren door de verwoesting van tempelſtad en tempel voor die bedeeling een einde neemt. Zoo was het ook later bij de gezegende Kerkhervorming. Luther beleed en ſtreed binnen de Kerk; hij werd uitgezet; de Heere zelve richtte eene nieuwe en gezuiverde kerkgemeenſchap voor en door de Zijnen op. Een iegelijk dan blijve aan zijne plaatſe, en verbeide den weg, het werk, den wenk van God!

Zullen wij dan ſtil zitten, en niet handelen, niet werkzaam zijn voor de goede zaak der waarheid, voor de handhaving der fundamenten van Christus Kerk? Dat zij verre! maar op wat wijze? Christenen! geloovigen! broeders! het komt hier aan op bidden en waken, belijden en getuigen, in de vreeze Gods, door de liefde van Christus, in afhanklijkheid der leidingen van Zijnen goeden Geest! Het komt hier aan op een gebruik van onze *geestelijke* wapenen; de ſchijn zelfs van die *des vleeſches*, die der wereld, worde vermeden! *Onze beſcheidenheid zij alle menſchen bekend. De Heere is nabij!* Phil. IV. v. 4.

In den weg dezer vrijmoedige beſcheidenheid, door *den Geest* (dien God ons genadig verleene!) *der kracht, der liefde, en der gematigdheid* kan nog veel in de zaak onzer Christelijke Belijdenis gedaan worden. *Vreezende God, en eerende den Koning*, ja *gevende eere aan* al wie *wij* burgerlijk of anderzins *eere ſchuldig* zijn, mogen wij als ware Gereformeerde geloovigen veel verwachten, onder den alleen machtigen zegen Gods, van die ons aanbevolene *bereidheid tot verantwoording van de hope die in ons is, met zachtmoedigheid en vreeze* (3); van een getrouw en vrijmoedig uitkomen voor de waarheid,

(1) 2 Chron. XVII, XXIX, XXX, XXXIV, enz.

(2) De *onherstelbaarheid* der Roomſche kerk heeft zich uitdruklijk door de bepalingen, uitſpraken, en anathema's van het Concilie van Trente verklaard, doch was ook reeds vroeger, althands na het onthaal aan de Protestantſche Confesſien te beurt gevallen, genoegzaam openbaar.

(1) Joh. IX. v. 34.

(2) Joh. XVI. v. 2.

(3) 1 Pet. III. v. 15.

voor den ſmaad van Christus, en Zijn arm en ellendig volk, overal waar wij geplaatst zijn, en in de gelegenheid geſteld worden om onder allerlei rangen van menſchen getuigenis af te leggen. Gij, vooral, Leeraars en Voorgangers die het, ſchoon minder luide wellicht tot hier toe, toch in het hart met de Belijdenis der Vaderen houdt! zoude uwe openlijke verklaring omtrent den tegenwoordigen toeſtand onzer Kerk, en de waarachtige leer die haar eenmaal werd toebetrouwd, ter plaatſe daar het behoort ingebracht, niet van gewichtigen invloed kunnen zijn, om bij de Hooge Overheid zoo wel als bij het volk het droevig misverſtand te verhoeden, waardoor belijders van de Christelijke, de echt Hervormde, de waarlijk voorvaderlijke leere voor nieuwigheiddrijvers en oproerlingen zouden kunnen gehouden worden; ja, voorkomen, dat zelfs min voorzichtige ijver niet als ſcheurziekte, kerkelijke bewegingen niet als oproerigheid behandeld worden?

De Nederlandſche Stemmen wenſchen evenmin genade te vragen voor waarheid en recht, als eenigerlei onwettigheid of geweld voor te ſpreken. Doch vreest men de werking van een verkeerd gerichten Godsdienstijver (zaden van onkruid zijn zekerlijk naar des Heeren woord overal te voorzien, waar Hij zelve het goede zaad gezaaid heeft (1)); men hoore wat een kerkelijk Schrijver van gezag in ons Vaderland omtrent dit verſchijnſel in de Geſchiedenis van Engeland en Schotland aanmerkt: *Neme al wie in eenig Staats- of Kerkbeſtuur geſteld is, ter harte, dat laauwheid in geloof, en geloofsdwang den Puritein meest hebben doen ontſtaan, en dat hetgeen hem allengs ondragelijk maakte, gelegen was in ſcherpe, wreede, èn onrechtvaardige beteugeling* (2). Dergelijke beteugeling zouden wij in allen gevalle niet dan met een bloedend hart zoo wegens de broederlijke betrekking tot perſonen, als wegens het wezenlijke belang van Kerk en Vaderland, Overheid en Natie, kunnen aanzien.

Wat ons betreft, wij buigen de knieën voor den God en Vader van onzen Heere Jeſus Christus, biddende dat het Hem behagen moge, naar den rijkdom Zijner ontfermingen, naar den raad Zijns welbehagens, de tegenwoordige beroeringen in de Vaderlandſche Kerk te doen ſtrekken tot openbaarmaking van Zijne waarheid aan veler harten, tot herſtel eener gewenschte op die waarheid gegronde vrede, tot wederbrenging van kleinen en grooten in Nederland aan de voeten van Hem, voor wiens naam zich eenmaal moet buigen al wat in den hemel, op de aarde, en onder de aarde is, den Naam van Jeſus Christus, welken toekomt de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen.

(1) Matth. XIII. v. 24—30.
(2) Broes, *Kerk en Staat in wederzijdsche betrekking.* Dl. III. bladz. 336.

IETS OVER HET TOENEMEN VAN DEN ZELFSMOORD IN ONZE DAGEN.

Men zal zich herinneren dat nu juist twee jaar geleden onder dezen titel eene nuttige en afdoende brochure door Mr. C. M. van der Kemp werd in het licht gegeven (1) tegen het beweerde der *Vaderlandſche Letteroefeningen*, dat de leer der vrije genadeverkiezing Gods, vooral zoo als die overeenkomſtig Gods Woord door de Nationale Synode in 1618 en 1619 werd beleden en vastgeſteld, eene natuurlijke aanleiding tot den zelfsmoord zoude geven; eene brochure, waarin de leer dier Synode krachtig werd verdedigd en gehandhaafd, en aangetoond, dat veeleer de leer van de algemeene Vaderliefde Gods, die de *Letteroefeningen* gedurig verſpreiden, zou kunnen gerekend worden den zelfsmoord niet weinig te bevorderen. Dit alles is recht goed; maar wij meenen nog verder te moeten gaan, en te kunnen toonen, dat de leer, welke de hedendaagſche Neologie algemeener en algemeener verſpreidt, de eenige hoofdoorzaak is van den nog gedurig toenemenden zelfsmoord; offchoon daardoor geenszins andere nevenoorzaken (vooral die welke wij in Dl. I. Nr. 6. vermeldden: de ſtraffeloosheid van vele misdaden) worden uitgeſloten. Wij rekenen het plicht, op die brochure en op dit geheele onderwerp terug te komen, omdat helaas! ſedert de uitgave van dezelve het gewraakte kwaad zoowel binnen als buitenlands weder aanmerkelijk is toegenomen, en de ware oorzaak nog geenszins recht wordt onder het oog gehouden, zelfs bij betergezinden dan die, waartegen het geſchriftje gericht was.

Het is toch, onzes inziens, gewis, dat de verduistering, verwarring, miskenning en loochening der vroeger algemeene begrippen van Gods vlekkelooze heiligheid en wrekende gerechtigheid (die men thans een oud Joodsch denkbeeld gelieft te noemen) de éénige hoofdrede is van de zoo menigvuldige verkorting van eigen leven waarvan wij ſpreken, en dat dus enkel en alleen de Neologie, welke dat zoogenaamde Joodſche ſchrikdenkbeeld uit de openbare prediking des woords verdrongen heeft, de ſchuld van het toenemende euvel dragen kan. Men ſtelle zich, om dit duidelijk in te zien, een leger voor, waarin eenige vijandelijke ſpionnen het gerucht verbreid hebben, dat de Vorst, als algemeene Vader zijner troepen, voortaan geene executie zal dulden, en ſteeds, door goedertierenheid bewogen, de misdaden die anders in de krijgsdienst het geſtrengst plegen gewroken te worden, met een toegevend oog blijven aanzien. Wij vragen het vrijmoedig: zou iets anders zoo machtig kunnen werken om de deſertie van aangewezen post en plicht, ja zelfs het ontwijken en ontvluchten van geheel de krijgsdienst gemakkelijk en algemeen te maken?

Ook het menſchelijk leven is een krijgsdienst onder den God der heirſcharen; en wie zijn post zonder oproeping of bevel verlaat (een heidensch wijsgeer zelfs heeft deze opmerking gemaakt) begaat *deſertie.* Wie

(1) Te Amſterdam, bij J. H. den Ouden, 1832. (24 bladz. in 8°.)

dus de krijgstucht als verflapt en onvermogend ter ftrenge ftraffe voorftelt, is de verrader der goede zaak; niet degene die den Vorst, het hoofd der krijgsfchaar, als geftreng rechtvaardig en een wreker der overtredingen verkondigt.

Ook in ons Land, helaas! worden de zelfsmoorden dagelijks algemeener. Wil men de bron des kwaads kennen, men leze de meeste doodsberichten in onze Nieuwsbladen. De *blijde eeuwigheid* wordt onderfteld allen te wachten. Aan eene groote fcheiding tusfchen fchapen en bokken, tusfchen degenen die ter rechterhand en ter flinkerzijde des Rechters ten jongften dage zullen ftaan, wordt fchier door niemand meer gedacht. Wij kennen ze immers, de boeken die onder den fchoonen Titel van *Uitzigten in de eeuwigheid* (1) van die eeuwigheid als geenszins onderfcheiden in hemel en afgrond gewagen! Wij kennen immers de gefchriften die de geheele leer der Verzoening loochenen, als natuurlijke ontwikkeling van hetgeen men reeds lang begon: het wegredeneren der ftrafeifchende gerechtigheid Gods! En is niet nog onlangs onder den bedriegelijken titel van *Wien zult gij gelooven den mensch of God?* een blaadje bij duizenden verfpreid geworden, waar in de leer des Bijbels valsch voorgefteld, en alzoo de begrippen van Rechtvaardigheid en verzoening geheel verdonkerd zijn? Men houde dan op, zich over de vermenigvuldiging der zelfsmoorden te verwonderen; men keere terug tot de leer des Bijbels (d. i. van Oud zoowel als van Nieuw Testament), en de algemeene prediking dier leer zal den zelfsmoord onder Gods zegen ongetwijfeld weder doen verminderen.

NOG IETS OVER HET MUZYKFEEST.

A. CAPADOSE, *de Ontheiliging van het huis Gods op den* 16^{den} *en* 17^{den} *October* 1834 *te 's Gravenhage.*

Wij hadden flechts gelegenheid eenen enkelen wenk omtrent de in 's Hage gehoudene feestviering te geven. Wij konden verwachten dat er zich eene ftem zoude verheffen, meer met de bijzonderheden bekend, en in meerdere ontwikkeling omtrent deze gewigtige gebeurtenis tredende. Deze ftem verhief zich dan ook in het hierboven aangehaalde blaadje, en wie hetzelve leest zal toch wel met weemoed vervuld zijn, en betreuren, hoe zoo vele onfterfelijke zielen, waarvan velen ter goeder trouw, zich zoodanig hebben laten verblinden, dat zij vermeend hebben, niet alleen een kunstgenoegen maar eene soort van ftichting bij deze plegtigheid gefmaakt te hebben. Deze weemoed heeft, dunkt ons, ook den Schrijver bezield, en hoewel hij hier en daar zeer krachtig fpreekt, zoo is het op den toon eener innige belangftelling en geenszins eener onchristelijke bitterheid. Wij weten dat dit boekje bij velen, op het zien van den titel, reeds ter zijde gelegd zal worden, en echter indien velen hetzelve onbevooroordeeld in handen namen, zij zouden misfchien tot erkentenis komen. — Dierbare landgenooten! de tijden zijn gewigtig en ontzagchelijk! Is er dan niets hetgeen den ftroom der ligtvaardigheid kan ftuiten? is er dan geene ftem fterk genoeg die in uwe harten kan doordringen? Zijn wij niet alle oogenblikken in de handen van den almagtigen God, die alleen kan redden voor de eeuwigheid? Wij wenfchen ons niet in het kleed eener farizeeuwsche zelfgeregtigheid te hullen; wij weten dat alle begeerlijkheden ook in ons eigen hart verfcholen liggen; maar als vrienden, als landgenooten roepen wij u toe: Bedenkt wat tot uwen vrede dient! Zoekt den God uwer vaderen, eer de laatfte vermaning in een ligtvaardig feestgedruisch versmore! Bij Christus is rust, vrede en zaligheid; doch Hij moet niet door den tooverfpiegel der kunst, maar in waarheid gekend worden. Het behage God deze kennis aan velen te geven, en dan kan datgene, hetwelk tot diepe droefheid der geloovigen geftrekt heeft, nog door de hand van dien God, die ook het kwade regeert, vruchten voor de eeuwigheid voortbrengen.

(1) Door den Heer B. Verwey, (1826).

GETUIGENIS UIT DE RUSSISCHE (GRIEKSCHE) KERK AANGAANDE DE LEER DER RECHTVAARDIGING DOOR HET GELOOF.

In eene leerrede over Eph. II. v. 8, 9. beantwoordde, eenige jaren geleden, MICHAËL, in leven Metropolitaan van Petersburg en Novogorod, de vraag omtrent het geloof en de goede werken, op volgende wijze: »Bij de »fchepping der wereld was de zaligheid van het fchep»fel bedoeld: zij werd door de zonde verbeurd, zonder her»ftelling dan door loutere genade door het lijden van Chris»tus. Al wat de mensch doet voor dat hij wedergeboren »wordt, komt voort uit de begeerlijkheid der oogen, de »begeerlijkheid des vleefches, den hoogmoed, en is derhalve, »met wat fchijn ook van het goede overdekt, zonde. Geen »mensch kan door zijne werken de zaligheid verwerven; »hij kan het goede zelfs niet willen. Maar Christus roept »tot zaligheid, en geeft het geloof (want het geloof zelve »is eene genade-gave Gods), en ftelt daardoor in ftaat de »zaligheid te omhelzen. Door het geloof leven wij, be»wegen wij ons, en zijn wij in God; en zoo zijn dan »alle goede werken de eigenaartige vruchten des geloofs. »In zoo verre zijn zij dus in de rechtvaardiging noo»dig, dat zij bewijzen zijn van het aanwezen des geloofs; »en dit is het, wat Jacobus vordert. Waar *leven* is, »daar is ook *doen*. Niemand kan zich zelven *leven* »geven; het aardfche ontfangt hij van zijne ouders, het »geestelijke van Christus; doch heeft iemand dit laat»fte, zoo moet het ook zijne vrucht voortbrengen.” (*Evang. Kirchen-Zeitung*. Sept. 1834.)

O! zeg niet: 'k draag den leer van Jefus in 't gemoed. —
't Komt op Zijn Godheid aan, de zoenkracht van Zijn bloed.

BILDERDIJK.

TE AMSTERDAM, BIJ G. VAN PEURSEM, IN DE NIEUWE SPIEGELSTRAAT BIJ DE KERKSTRAAT.